

Handläggare:
Emily Tjäder
Telefon: 08-508 28 741**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2026-04-21, p. 7

Underlag för budget 2027 med inriktning 2028 och 2029 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

1. Godkänna underlag för budget 2027 med inriktning 2028-2029
2. Justera beslutet omedelbart

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Samverkan

Samverkan med arbetstagarorganisationerna har skett den 11 mars 2026. Arbetstagarorganisationerna förklarar att de inte har något att erinra mot förslaget *Underlag för budget 2027 med inriktning 2028 och 2029*.

Bilagor

1. Blankett MHN 2027-2029
2. Kompetensförsörjningsplan 2027-2029

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning	3
2 Lokala utvecklingsbehov	6
3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden	9
3.1 Tillsyn och kontroll	9
3.2 Miljöövervakning samt projekt- och programverksamhet	13
3.3 Kommunikation	21
3.4 Strategiska personalfrågor	22
4 Sammanfattande ekonomisk analys	22
4.1 Drift	25
4.2 Investeringar	27
4.3 Verksamhetsprojekt	28
5 Lokalförsörjningsplan	28
5.1 Sammanfattning	28
5.2 Planeringsförutsättningar	28
5.3 Hyreskostnadsutveckling	28
5.3.1 Administrativa lokaler	29
5.4 Samverkan	29
5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet	29
5.5.1 Nuläge 31 januari 2026	29
5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden)	29
5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden)	30
6 Övriga redovisningar	30
6.1 Finansiering genom externa bidrag	30

1 Strategisk inriktning

Stadens miljöprogram pekar ut mål och riktning för staden i syfte att Stockholm ska vara i framkant avseende hållbarhet och klimatomställning. Fokus för staden framöver bör ligga på att öka tempot i genomförandet av stadens program, handlingsplaner och vägledningar om målen ska nås. De höjda ambitionerna i klimatarbetet kräver resurser behöver bedrivas långsiktigt och uthålligt.

Klimatutsläppen är idag starkt kopplade till bostadsbyggandet och utvecklingen av tillhörande infrastruktur. För att kunna hålla takten i bostadsbyggandet och samtidigt halvera de konsumtionsbaserade utsläppen till 2030 behöver arbetet inom speciellt omställningsområde 4 i klimathandlingsplanen (*Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart*) förstärkas. Kunskapen om de faktiska utsläppen från bygg- och anläggningsområdet behöver öka, och fler mätbara mål sättas. För att nå stadens klimatmål krävs även en höjning av kvaliteten i klimatdata. Särskilt inom bygg och anläggning finns nu möjlighet till betydligt bättre uppföljning genom digital leverantörsrapportering. Digital leverantörsrapportering ger staden möjlighet att identifiera de åtgärder som ger störst utsläppsreduktion, med hänsyn tagen till kostnadseffektivitet.

Ett samlat helhetsperspektiv på cirkulär ekonomi, som omfattar miljömässiga, ekonomiska/affärsmässiga och sociala dimensioner skulle än mer behöva genomsyra stadens styrning och arbetssätt. Det finns goda exempel från andra städer att inspireras av. Inom flera av stadens verksamhetsområden finns det i dagsläget en tendens att hellre köpa nytt än att reparera eller rekonditionera, vilket motverkar etableringen av cirkulära arbetssätt. Vid sidan av de miljö- och klimatomfattiga fördelarna behöver därför även de ekonomiska incitamenten för cirkularitet, i form av både besparingar och intäkter, synliggöras och kommuniceras. Centrala upphandlingar för exempelvis reparationstjänster eller tjänster för avyttring skulle underlätta omställningen och göra det praktiskt enklare för verksamheterna att exempelvis reparera eller konditionera istället för att nyanskaffa.

Den återbrukscentral (ÅBC) för byggmaterial som nu etableras har goda förutsättningar att skapa engagemang och underlätta omställningsarbetet i stadens byggande verksamheter. Ett förstärkt uppdrag inom staden att erbjuda fler verksamheter tjänster med fokus på cirkularitet och återbruk – t.ex. insamling, sortering och reparation av arbetskläder – skulle skapa såväl miljömässig som social nytta. Även Stocket kan spela en större roll framåt om återbrukskompetensen höjs.

Implementeringen av det digitala stödet *Plastkollen*, för uppföljning av inköp av plastartiklar, möjliggör uppföljning av inköpsdata. Staden behöver även öka utsorteringen av plastförpackningar i den egna verksamheten. Resurser behöver skjutas till för såväl uppföljning som konkreta åtgärder för att kommande EU-krav ska kunna efterlevas.

Översiktsplanen är ett viktigt strategiskt dokument för att nå målsättningarna i Miljöprogram 2030. Miljöfrågor som är struktupåverkande, så som en sammanlänkad blågrön infrastruktur, är av särskild vikt att hantera i översiktsplanarbetet. I och med ett förändrat klimat ställs också högre krav på att i översiktsplanen hantera frågor som rör klimatanpassning, inte minst kopplat till värmeböljor och torka, som i tidigare översiktsplan inte haft någon framträdande

roll. Även här är cirkulära flöden och resurseffektivitet relevanta frågor för översiktsplanen att hantera.

Arbetet med skydd av natur både på land och i vatten är en viktig del i att säkerställa en långsiktigt robust grönstruktur och en hållbar stadsutveckling. Det påbörjade arbetet med att utreda naturvärden i vattenmiljöer utgör tillsammans med den prioriterade blågröna infrastrukturen viktiga underlag i det arbetet. Det finns en fortsatt stor efterfrågan på att tillgängliggöra stränder för strandnära vistelse med bryggor-, bad- och bastuanläggningar. För att på lång sikt säkerställa att tillgängligheten till stadens stränder och vattenmiljöer möjliggörs på ett sätt som inte äventyrar de ekologiska värdena behöver detta göras utifrån både rekreativa och ekologiska aspekter. Det vore därför önskvärt att utreda vilken del av staden som kan ta ett samordnande ansvar för det fortsatta arbetet.

En ny kemikalieplan beslutades av kommunfullmäktige i december 2025. I kemikalieplanen redovisas en fördjupning av hur de prioriterade ämnesgrupperna PFAS, ftalater, bisfenoler och mikroplaster kan fasas ut. Staden har som ovan nämnt en uttalad ambition att öka återbruket av bygg- och anläggningsmaterial. Sådana material innehåller ibland ämnen som har visat sig vara farliga för människa och miljö. Efterfrågan av stöd inom detta område förväntas därför växa.

Ett flertal nämnder och bolag är involverade i utformning och skötsel av skol- och förskolegårdar samt lekparkar. Arbeta med att anpassa ytorna till värmeböljor, skydda mot UV-strålning, öka biologisk mångfald och välja material utan farliga kemikalier och som inte sprider mikroplaster är prioriterat samtidigt som funktion, tillgänglighet och lekvärde ska tas i beaktande. Arbetet är komplext och skulle behöva genomföras under ett samlat och gemensamt uppdrag om att skapa goda lekmiljöer. Det vore därför önskvärt att utreda vilken del av staden som kan ta ett samordnande ansvar för det fortsatta arbetet.

Tillsynen enligt miljöbalken syftar till att säkerställa miljöbalkens mål om att främja en hållbar utveckling. Tillsyn är ett av de mest effektiva verktygen för att kunna nå de nationella, regionala och lokala miljömålen i stadens miljöprogram. Tillsynen ska vara avgiftsfinansierad utifrån principen att det är förorenaren som ska betala. Denna princip bygger på att alla verksamheter som får tillsyn kan påföras tillsynsavgift fullt ut. I verkligheten innebär dock principen en utmaning för kommunerna eftersom det är svårt att avgiftsfinansiera tillsyn riktad mot oseriösa verksamheter, alternativt där det finns historiska miljöskulder och ansvaret inte kan läggas på någon verksamhet som är aktiv idag.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fick därför i 2025-års budget ett minskat intäktskrav, och denna minskning bibehölls också i stadens budget för 2026. Satsningen är välbehövlig och mycket välkommen och nämnden har tack vare detta kunnat växla upp arbetet inom komplexa områden som kräver omfattande utredningsarbete, och där det förekommer såväl illegal verksamhet som omfattande miljöskulder. I arbetet med förvaltningens behovsutredning för miljöbalkstillsynen framkommer att takten och ambitionsnivån i arbetet med tillsyn inom prioriterade områden skulle behöva öka ytterligare. De mest angelägna områdena under kommande år är fortsatt illegal avfallshantering, masshantering, förorenad mark, tillsyn som syftar till att klara miljökvalitetsnormer för vatten, tillsyn för att motverka välfärdsbrottslighet och tillsyn enligt kemikalielagstiftningen inklusive förordningen om PCB.

Avseende förorenad mark är det proaktiva arbetet med att åtgärda förorenade områden på stadens mark viktigt för en hållbar stadsutveckling. I takt med att arbetet växlar upp och en stödfunktion har tillsatts på exploateringskontoret behövs utökade medel hos byggande bolag och förvaltningar för att utföra undersökningar och vidta åtgärder. De centrala medelsreserver som finns avsatta för andra miljöåtgärder skulle med fördel kunna utökas med medel till att åtgärda förorenade områden, främst till stadsdelsförvaltningarna.

Det fördjupade arbetet inom ovan nämnda tillsynsområden behöver pågå under ett flertal år framåt och kommer även att kräva andra typer av kompetenser än de som idag finns på förvaltningen. Förvaltningen kommer i takt med att arbetet med tillsyn växlar upp sannolikt även identifiera nya problemområden kopplade till tillståndet i miljön där särskilt fokus måste läggas på utveckling och fördjupning av tillsynen. En viss omprioritering av resurser inom miljöbalkstillsynen kan göras i takt med att andra tillsynsområden på sikt väntas minska, t.ex. inom tillsynen av skolor och förskolor till följd av minskande barnkullar.

I takt med att staden generellt också växlar upp arbetet mot välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet så ökar också behovet av deltagande från miljöförvaltningens kontroll- och tillsynsverksamhet. Förvaltningen fortsätter i hög grad vara delaktig i de gemensamma insatserna inom det stadsövergripande arbetet *Samordnad tillsyn*, där stadens fokusområden särskilt prioriteras, och i synnerhet Vårberg. De gemensamma arbetssätten fortsätter att utvecklas både genom de operativa insatserna, samt genom utbyte av information och datadelning.

En osäkerhetsfaktor för miljö- och hälsoskyddsnämndens kontroll- och tillsynsverksamhet framåt är utredningen *"En översyn av kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag"* som 2025 lämnade sitt betänkande och föreslår en ny organisation för hela kontrollen i livsmedelskedjan, där livsmedelskontrollen föreslås förstatligas 2028. Ett genomförande av förslaget skulle få omfattande konsekvenser för förvaltningen och staden. Livsmedelskontrollen skulle helt avvecklas, vilket innebär att den lokala förankringen upphör samt att viktiga synergier med annan kommunal tillsyn försvinner, inte minst avseende arbete mot välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet. På miljöförvaltningen omfattar livsmedelskontrollen cirka 60 heltidsanställda medarbetare och chefer.

Fokus för miljöförvaltningens kommunikationsarbete bör, även fortsatt, vara att stödja omställning av stadens egen organisation i linje med miljöprogram och handlingsplaner. Insatserna bör genomföras tillsammans med den del av staden som är ansvarig för genomförandet. Exempel på insatser är seminarier, e-utbildningar och specifikt material för olika verksamheter. De senaste åren har en god grund lagts för att ge stöd till framförallt stadsdelsförvaltningars arbete med involvering av föreningslivet och kommunikation med invånare. Under 2027 kommer miljöförvaltningen att ytterligare utveckla det framtagna stödet. Satsningen på att öka kunskapen om invånares rättigheter gällande inomhusmiljö bör ytterligare utvecklas och rikta sig till boende i flerbostadshus i stadens fokusområden. Kommunikation behöver, i högre grad än tidigare, även användas som stöd för de verksamheter som får tillsyn att följa gällande lagstiftning. Verksamheterna bör systematiskt uppmärksammas på möjligheten att generellt minska sitt klimatavtryck och öka sitt miljöarbete.

Ett fortsatt viktigt insatsområde inom digitalisering under kommande period kommer utgöras av att utveckla förmågan för informations- och datadelning internt och externt. Genom att dela data kan staden stärka förutsättningarna för t.ex. för brottsbekämpande insatser och klimatsatser genom simuleringar och analyser av åtgärder. Kraven på informations- och datadelning ökar också successivt, både genom nya nationella krav och nya krav från EU-nivå, samtidigt som även kraven inom informationssäkerhet och cybersäkerhet stärks. En avgörande framgångsfaktor för arbetet är etableringen av stadens gemensamma geodataplattform, men också att processer kontinuerligt utvecklas för att möjliggöra ett mer datadrivet arbetssätt. Detta har en direkt bäring på exempelvis stadens förmåga att bekämpa välfärdsbrott och annan organiserad brottslighet (exempelvis genom det stadsövergripande arbetet *Samordnad tillsyn*) men också som stöd i implementeringen av miljöprogram, klimathandlingsplan och andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet.

Arbetet med civil beredskap kommer att ha fortsatt fokus under de kommande åren. Utifrån stadens gemensamma process för Risk- och Sårbarhetsanalyser (RSA) kommer arbetet med kontinuitetsplanering för förvaltningens samhällsviktiga verksamheter att fortgå. Ett annat prioriterat område är att säkerställa att kraven i den nya cybersäkerhetslagen (NIS2) uppfylls.

Med anledning av konjunkturläget blir strategiskt utvalda externfinansierade projekt än viktigare som ekonomiskt stöd för stadens miljö- och klimatarbete. Staden som helhet behöver stärka sin förmåga att söka extern finansiering, både statlig finansiering och finansiering från EU. Det är positivt att det stadscentrala stödet kopplat till att söka extern finansiering nu utvecklas till att omfatta både nationella- och internationella medel. Det är också av stor vikt att staden centralt kan bistå med operativt stöd till stadens övriga förvaltningar och bolag, i exempelvis ansökningsförfarandet. Samverkan inom staden och med externa parter inom ramen för externfinansierade projekt är viktigt för att gemensamt kunna testa och utveckla arbetssätt och innovativa åtgärder. Gemensamma processer för förankring mellan förvaltningar och bolag skulle behöva utvecklas för att förenkla ansökningsförfarandet. Det behöver även tydligare klargöras på vilket sätt ökad extern finansiering till välfärdsförvaltningarna och stadens stadsdelar kan möjliggöras.

Miljöförvaltningen kommer fortsatt att arbeta med att stärka sin förmåga att söka extern finansiering, och under 2026 har förvaltningen också inrättat ett externfinansieringsteam som arbetar brett mot förvaltningens samtliga verksamhetsområden.

2 Lokala utvecklingsbehov

Miljöförvaltningen har fört dialog med samtliga stadsdelsförvaltningar för att identifiera lokala utvecklingsbehov och lämpliga strategiska prioriteringar att genomföra i samverkan. Stadsledningskontoret har formulerat sex övergripande tematiska områden, vilka de strategiska prioriteringarna ska sorteras under. De tematiska områdena är följande;

- Välbefinnande och hälsa
- Uppväxtvillkor och utbildning
- Arbete och företagande
- Boende och stadsmiljö

- Demokrati och trygghet
- Miljö och klimat

De gemensamma strategiska prioriteringar som innefattar miljöförvaltningens deltagande listas nedan, utifrån stadsdelsområde. Den bakomliggande analysen till valda prioriteringar redovisas av respektive berörd stadsdel, i respektive *Underlag för budget 2027 med inriktning 2028-2029*. Enligt stadens anvisningar ska fackförvaltningarnas redovisning i detta ärende enbart omfatta de strategiska prioriteringar där den egna förvaltningen direkt pekats ut som samarbetspart av berörd stadsdelsförvaltning. Det innebär att nedanstående redovisning av aktiviteter inte är en fullständig sammanställning av allt samarbete som pågår mellan miljöförvaltningen och stadens stadsdelsförvaltningar. Inom ordinarie verksamhet pågår redan idag samverkan inom en rad olika områden, där samverkan med stadens fokusområden är särskilt prioriterat.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering: Fortsatt samverkan med miljöförvaltningen som en viktig part kring ökad delaktighet och involvering av invånare, civilsamhälle och föreningsliv.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering: Utveckla och kommunicera delningsinitiativ och delningsverksamhet både externt i stadsdelsområdet likväl som internt inom stadsdelsnämndens egen organisation.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Boende och stadsmiljö

Strategisk prioritering: För att uppnå målet om ett sammanhållet Stockholm, där den socioekonomiska segregationen motverkas behöver förvaltningar och bolag fokusera på åtgärder inom stadsdelsområdet som leder till ökad attraktivitet. Fokus bör vara på stadsdelar med lägre socioekonomisk status. Utifrån insatsernas karaktär kan miljöförvaltningen stötta med lämplig kompetens i arbetet.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering: Minska de värmeöar som ligger intill eller nära förskolor, skolor och särskilda boenden. Identifiera gång- och cykelvägar som går till och från bostäder och förskolor, skolor och särskilda boenden som korrelerar med värmeöarna.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Järva stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering (1): Stärka samarbetet inom staden för fortsatt utveckling av mångfunktionella lösningar för att minska värmeöeffekten i stadsdelsområdet. Miljöförvaltningen kommer att stötta i arbetet.

Strategisk prioritering (2): Skapa och utveckla förutsättningar för Järvaborna att vara delaktiga i omställningen. Miljöförvaltningen kommer att stötta i arbetet.

Tematiskt område: Boende och stadsmiljö

Strategisk prioritering (3): Arbeta samordnande, långsiktigt och strategiskt med utveckling av parker och torg för att skapa kvalitativa och multifunktionella offentliga platser. Miljöförvaltningen kommer att stötta i arbetet.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Boende och stadsmiljö

Strategisk prioritering (1): I samverkan med miljöförvaltningen arbeta för en miljövänlig parkdrift med fokus på cirkulära resurser, hållbara transporter och samordnad drift.

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering (2): Förvaltningens arbete med naturbaserade lösningar för klimatanpassning och biologisk mångfald sker i samverkan med miljöförvaltningen och trafikkontoret.

Strategisk prioritering (3): Fortsatt samverkan med miljöförvaltningen som en viktig part kring ökad delaktighet och involvering av invånare, civilsamhälle och föreningsliv.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering (1): Stärka invånarnas delaktighet i omställningen genom att sänka trösklarna för engagemang, exempelvis via tidiga miljöpedagogiska insatser för barn och unga

samt genom att erbjuda lättillgängliga och ändamålsenliga möjligheter till källsortering och avfallshantering. Miljöförvaltningen kommer stötta i arbetet.

Strategisk prioritering (2): Stärka klimatanpassningen genom att ansvariga aktörer genomför insatser för att hantera värmeböljor och skyfallsrisker. Miljöförvaltningen kommer stötta i arbetet.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet. Avseende miljöpedagogiska insatser och tillgång till källsortering åsyftas dock andra delar av stadens organisation.

3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

3.1 Tillsyn och kontroll

Tillsyn enligt miljöbalken

Under de senaste åren har förvaltningen haft ett särskilt fokus på att skapa förutsättningar, organisatoriskt och finansiellt, för att utveckla tillsynen inom kritiska områden med stor miljönytta och låg självfinansieringsgrad såsom vatten, avfall, kemikalier och förorenade områden. Ytterligare personalresurser med relevant kompetens har anställts, utvecklingsarbete har bedrivits och tillsynen har utökats. Detta fokus behöver fortgå många år framåt, och miljöförvaltningens organisation kan komma att behöva anpassas successivt om ambitionsnivån ska kunna höjas ytterligare. Samtidigt finns ökade utmaningar till följd av ändrad och tillkommande lagstiftning inom flera områden, däribland avfallslagstiftningen, och förändrade omvärldsfaktorer som leder till ökat tillsynsbehov, bl.a. klimatförändringar och en växande åldrande befolkning. Förvaltningen ser även ett behov av att bedriva riktad bostadstillsyn i andra delar av staden än de stadsdelar som nu prioriterats, vilket kräver förnyad utredning i syfte att kunna göra ett välgrundat riskbaserat urval av byggnader som ska granskas.

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att effektivisera processer inom tillsynen. Ökad effektivisering frisätter resurser som kan omprioriteras till andra områden. Förvaltningen avser även utveckla arbetet med riskbaserad tillsyn inom fler tillsynsområden. En stor del av tillsynsarbetet utgör dock lagstyrd och utifrån initierad tillsyn och denna tillsyn måste hanteras. Även med en ökad effektivisering och utveckling av teknik och digitala tjänster samt riskbaserad tillsyn ser förvaltningen att tillsynsorganisationen behöver växa ytterligare om ambitionsnivån kopplat till avfall, vatten, kemikalier inklusive PCB och förorenade områden ska kunna höjas ytterligare.

Miljöförvaltningen har tagit fram en planering för tillsynen av den förorenade marken utifrån målet i den nationella tillsynsstrategin om att tillsynsmyndigheten 2026–2029 ska ha initierat tillsynsärenden om avhjälpande för minst 15 procent av objekt tillhörande länsstyrelsens riskklass 1 och 2 eller motsvarande. Det proaktiva arbetet med att utreda ansvar samt inventering och riskklassificering är viktigt för stadens förmåga att bedriva en hållbar stadsutveckling samt för möjligheten att söka statlig finansiering för sanering. Arbetet är

komplext och tidskrävande och miljöförvaltningen behöver därför fortsatt prioritera och utöka den egeninitierade tillsynen av förorenade områden samt utveckla och fördjupa samverkan i staden inte minst med den nya stödfunktionen hos exploateringsnämnden. För att öka åtgärdstakten när det gäller förorenade områden på stadens mark skulle centrala medel med fördel kunna avsättas, framförallt till förmån för stadsdelsnämnderna.

Miljöförvaltningen samverkar med exploateringskontoret och idrottsförvaltningen för att ta fram ett arbetssätt för hur staden ska ta sig an förorenad mark på båtuppställningsplatser. Båtuppställningsmark utgör huvuddelen av de högt riskklassade områdena inom staden och är därför prioriterad i kommunens åtgärdsarbete för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Hanteringen av båtuppställningsplatser kan också öppna upp för ett annat nyttjande så att den attraktiva vattennära marken kan tillgängliggöras sommartid.

Ett annat viktigt fokusområde är att fortsätta utveckla tillsynen utifrån bedömningsgrunderna för miljö kvalitetsnormer för vatten, i syfte att minska tillflödet av föroreningar till stadens vattenförekomster. Att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska klaras är inte bara ett åtagande från Sverige gentemot EU, utan även en förutsättning enligt plan- och bygglagen för att nya detaljplaner ska godkännas och kunna genomföras. Dagvattentillsyn (och inte minst dagvatten från trafiken) är ett prioriterat utvecklingsområde sedan flera år och en rad nya tillsynsinsatser utreds för att kunna prioriteras i tillsynen kommande år.

I takt med tillkomsten av ytterligare skyddade naturområden i form av naturreservat och biotopskyddsområden kommer förvaltningens arbete med tillsyn av skyddade områden att öka.

Ett annat ansvarsområde som väntas öka är arbetet kopplat till smittskydd, där nämnden ansvarar för smittspårning av objektburen smitta enligt smittskyddslagen (ett arbete som inte går att finansiera med avgifter). Förvaltningen ser en trend med allt mer komplexa ärenden kopplat till spridning av legionellabakterier i stora, äldre, offentliga byggnader.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Utredningen *”En översyn av kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag”* lämnade 2025 sitt betänkande och föreslår en ny organisation för hela kontrollen i livsmedelskedjan, där livsmedelskontrollen föreslås förstärkas 2028. Ett genomförande av förslaget skulle få omfattande konsekvenser för förvaltningen och staden. Livsmedelskontrollen skulle helt avvecklas, vilket innebär att den lokala förankringen upphör samt att viktiga synergier med annan kommunal tillsyn försvinner, inte minst avseende arbete mot välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet. På miljöförvaltningen omfattar livsmedelskontrollen cirka 60 heltidsanställda medarbetare och chefer.

Under 2024 presenterades resultatet av utredningen *”Stärkt offentlig kontroll för att upptäcka och motverka fusk i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan”* och utredningen föreslår att den planerade fuskkontrollen ska utföras av Livsmedelsverket. Ett lagförslag väntas presenteras under våren 2026. Förslaget innebär en förstärkning av den planerade fuskkontrollen i Sverige, och påverkar även den kommunala kontrollen. Sannolikt innebär

förändringen att den händelsestyrda fuskkontrollen, d.v.s. hantering av klagomål, även fortsättningsvis ska utföras av kommunerna. Beroende på hur ett nytt regelverk utformas behöver stadens kontroll anpassas. Sannolikt ställs nya krav på samverkan mellan Livsmedelsverket och kommunerna, och därmed behövs nya arbetssätt.

Livsmedelskontrollen utvecklar parallellt sin beredskap kopplat till det nya omvärldsläget. Beredskapen utvecklas för att stärka förmågan i händelse av höjd beredskap eller krig.

Tillsynens ekonomi

Antalet årsarbetskrafter för livsmedelskontrollen har de senaste åren legat på en stabil nivå. Något som dock tydligt kan komma att påverka detta framöver är det förstatligande av livsmedelskontrollen som föreslås i betänkandet till utredningen *En översyn av kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag*. I betänkandet föreslås att ansvaret för att utföra offentlig kontroll av livsmedel, foder och animaliska biprodukter förstatligas, varpå nämndens ansvar för livsmedelskontroll skulle upphöra. Huruvida utredningens förslag blir verklighet och i enlighet med den föreslagna tidplanen, det vill säga från 1 januari 2028, är i dagsläget oklart. I detta budgetunderlag har antagandet gjorts att en övergång till statlig regi åtminstone inte sker under den aktuella planperioden, men frågan berörs översiktligt i de två styckena nedan.

Stockholms stad har i sitt remissvar till utredningen lyft de problem som förslaget om förstatligande av livsmedelskontrollen innebär. Framför allt har staden lyft att frågan är otillräckligt utredd och att alternativa reformer inte har övervägts, att förslaget innebär stora kostnadsökningar för både företag och staten samt att det finns en övertro till nyttan med ett förstatligande. Den föreslagna tidsplanen är heller inte realistisk sett till den stora förändring som föreslås. Vidare skulle viktiga synergier med annan kommunal tillsyn försvinna, inte minst avseende arbete mot välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet. Förslaget innebär även andra försämringar för stadens företag, genom minskad närhet och möjlighet till rådgivning och stöd.

Ekonomiskt skulle ett förstatligande av livsmedelskontrollen få vissa direkta konsekvenser för miljöförvaltningen, samt indirekta konsekvenser som är svåra att bedöma. 2025 uppgick livsmedelskontrollens intäkter till cirka 46 mnkr och de direkta kostnaderna till cirka 45,9 mnkr. Det ekonomiska nettot var således marginellt positivt, vilket även var fallet 2024. Lokalbehovet för förvaltningen skulle av naturliga skäl minska något om livsmedelskontrollen förstatligades, det bör dock framhållas att den eventuella besparingen enbart skulle vara marginell då lokalkostnaderna delvis täcks av kontrollintäkter. Det är svårt att bedöma hur ett förstatligande av livsmedelskontrollen skulle påverka behovet av administrativa stödfunktioner på förvaltningen, liksom hur förvaltningens overheadkostnader skulle påverkas. Det är även svårbedömt om förlusten av synergi med annan kommunal tillsyn skulle innebära några ekonomiska konsekvenser och i så fall hur stora.

Vad gäller miljöbalkstillsynen har antalet årsarbetskrafter de senaste åren ökat, vilket förklaras bl.a. av satsningar kopplat till arbete med förorenad mark samt utökad tillsyn för att motverka välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet.

Utvecklingen av antalet årsarbetskrafter framgent påverkas av flera faktorer, exempelvis den nationella tillsynsstrategin och förvaltningens behovsutredning för miljöbalktillsynen samt politiska prioriteringar och näringslivsutveckling. Mot bakgrund av de senaste årens budgetsatsningar samt fortsatt utveckling av miljöbalktillsynen inom prioriterade områden är det dock önskvärt att antalet årsarbetare ökar, förutsatt att livsmedelskontrollen blir kvar i kommunal regi. Inom livsmedelskontrollen förutspås annars inga större förändringar i volym.

Förvaltningen gör årligen en genomgripande analys av tillsynens taxor, tidsbegreppet och tidredovisningen och har genom detta en god tillämpning av självkostnadsprincipen inom såväl miljöbalkens tillsynsområden som livsmedelskontrollen. I tabellen nedan redovisas självfinansieringsgraden för miljöbalktillsyn respektive livsmedelskontroll för 2024 och 2025, samt budgeterad självfinansieringsgrad för 2026.

	VB 2024	VP 2025	VB 2025	VP 2026
<i>Självfin.grad miljöbalktillsyn</i>	67,0%	62,2%	62,0%	60,6%
<i>Självfin.grad livsmedelskontroll</i>	75,8%	71,2%	78,1%	76,1%
Total självfinansieringsgrad	70,3%	65,5%	67,7%	65,7%

För förvaltningen som helhet har självfinansieringsgraden ökat från 44 procent 2006 till knappt 68 procent i utfall för 2025. Självfinansieringsgraden varierar naturligt mellan åren beroende bl.a. på vilken tillsyn som har genomförts. I budgeten för 2025 fick miljö- och hälsoskyddsnämnden ett minskat intäktskrav för stärkt tillsyn inom områden med låg möjlighet till kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta. Planering och omfördelning av resurser mellan tillsynsområden görs enligt behovsutredningen för miljöbalktillsynen och med beaktande av den nationella tillsynsstrategin.

I den årligt återkommande jämförelsen mellan miljöförvaltningar i Stockholms län, där 2024 är det senast redovisade året, framgår att Stockholms miljöförvaltning fortsatt har en hög självkostnadsfinansiering både vad gäller miljöbalktillsyn (medelvärde länet 53 procent) och livsmedelskontroll (medelvärde länet 63 procent). Även om förvaltningen strävar efter att bibehålla en hög självfinansieringsgrad har olika tillsynsområden olika hög självfinansieringsgrad och det är viktigt att tillsynsinsatserna styrs av behov och miljönytta, inte enbart av självfinansieringsgrad. Med reservation för omfattningen av samordnad tillsyn och fokus på livsmedelsfusk, där stora satsningar kan sänka självfinansieringsgraden, ser förvaltningen inga skäl till att självfinansieringsgraden inte ska kunna ligga på ungefär samma nivå kommande år.

Ökningen av lokalkostnader och andra overheadkostnader, såsom IT, telefoni och administrativ personal, påverkar förvaltningens självfinansieringsgrad negativt eftersom inte all tillsyn är debiterbar. Förvaltningen ser dock inga stora ökningarna inom dessa kostnadsslag

de kommande åren.

3.2 Miljöövervakning samt projekt- och programverksamhet

Energi- och klimatarbete

Kommande EU-krav på energiprestanda för byggnader kommer att resultera i betydande utmaningar för staden som fastighetsägare. Det är viktigt att regelverk för energikrav i byggnader leder till lösningar som är optimala ur ett systemperspektiv så att avkastningen på redan gjorda investeringar gynnas. Behovet av kvalificerad energiexpertis och effektiva arbetssätt för att dela information, erfarenheter och utvecklingskostnader inom staden kommer således att vara fortsatt hög.

Klimatutsläppen är idag starkt kopplade till bostadsbyggandet och utvecklingen av tillhörande infrastruktur. För att kunna hålla takten i bostadsbyggandet och samtidigt halvera de konsumtionsbaserade utsläppen till 2030 behöver arbetet inom speciellt omställningsområde 4 i klimathandlingsplanen (*Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart*) förstärkas. Bygg- och anläggningsområdet som helhet behöver en tydligare kännedom om de faktiska utsläppen, med mätbara mål. För att nå stadens klimatmål krävs en höjning av kvaliteten i klimatdata. Dagens uppföljning som baseras på inköpsdata ger endast en övergripande bild och räcker inte för att styra utsläppsminskningar eller för att fördela ansvar mellan verksamheter. Särskilt inom bygg och anläggning finns nu möjlighet till betydligt bättre uppföljning genom digital leverantörsrapportering. Med hänsyn till ovanstående ser förvaltningen ett behov av samordning och resurser till stadens byggande aktörer så att digitala system, såsom t.ex. BEAst (Byggbranschens elektroniska affärsstandard) kan införas. Ett sådant arbetssätt skulle hjälpa staden i att identifiera de åtgärder som ger störst utsläppsreduktion, vilket också blir mer kostnadseffektivt.

Det finns stor potential i att arbeta strukturerat och datadrivet med masshantering i staden enligt den regionala masshanteringsstrategin och stadens handlingsplan för masshantering i syfte att minska klimatutsläppen och spara kostnader i bygg- och anläggningsarbetet. Hanteringen av massor har även kopplingar till arbetet med att förebygga brottslig verksamhet. Staden behöver prioritera och utöka samordningen av masshanteringen så att potentialen tillvaratas utifrån olika verksamheters behov. För samverkan med stadens bolag, särskilt i och med införandet av CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), behövs en mer harmoniserad rapportering, vilket skulle underlättas av gemensamma strukturer och system. Det behövs en ökad takt i implementeringen av digitala arbetssätt och system för insamling av data kopplat till masshantering. Aggregerad och stadsövergripande data inom t.ex. massflöden, avfall, bränsleförbrukning och klimatdata kopplat till material skulle ge möjlighet till en bättre planering av resursanvändningen, kostnadskontroll samt data till uppföljningen av stadens miljöprogram. Byggande bolag och förvaltningar behöver förstärka sina resurser för en digitaliserad och systematisk insamling av data samt för analys och uppföljning. Stadens funktion för koordinering av massor behöver förstärkas och verka stadsövergripande, med ett utpekat ansvar för att summera och sprida kunskap kring insamlad

data på stadsövergripande nivå.

Miljöfrågor i fysisk planering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i att verka för att Stockholm växer hållbart. Genom förtätningen av staden blir frågor kring en god inom- och utomhusmiljö allt mer komplexa. Miljöförvaltningen bidrar med kompetens genom deltagande i planprocesser, genom att ansvara för eller delta i arbetet med att ta fram underlagsmaterial, strategier och handlingsplaner samt genom miljöövervakning. Förvaltningen ser en kontinuerlig utveckling av arbetet med miljöfrågor i fysisk planering som exempelvis vattenkvalitet, förorenad mark, masshantering, cirkularitet, luftkvalitet, buller, naturvärden, klimatpåverkan, klimatanpassning och tillgången till grönområden för rekreation.

Förvaltningen bidrar också med kompetens i framtagandet av en ny översiktsplan för staden. Översiktsplanen är ett viktigt strategiskt dokument också för att nå målsättningarna i Miljöprogram 2030. Miljöfrågor som är strukturgevärkande, så som en sammanlänkad blågrön infrastruktur, är av särskild vikt att hantera i översiktsplanarbetet. En sammanlänkad blågrön infrastruktur skapar inte bara goda förutsättningar för den biologiska mångfalden utan också för möjligheten att hantera frågor som klimatanpassning, tillgång till rekreation samt möjligheten till naturrestaurering. I och med ett förändrat klimat ställs också högre krav på att i översiktsplanen hantera frågor som rör klimatanpassning, inte minst kopplat till värmeböljor och torka, som i tidigare plan inte haft någon framträdande roll. Cirkulära flöden och resurseffektivitet är andra viktiga frågor för översiktsplanen att hantera.

För att stärka den biologiska mångfalden samtidigt som staden växer behöver ianspråktagande av grönområden kompenseras. Genomförandet av ekologisk kompensation i stadsutvecklingsprocessen behöver säkerställas.

Vattenarbete

Arbetet med vattenförvaltning i staden ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Förvaltningen har arbetat med framtagande av lokala åtgärdsprogram (LÅP) för stadens sjöar, vattendrag och kustvatten. Merparten av de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster är antagna. De återstående, där staden har rådighet, kommer att färdigställas under 2026. Detta innebär att förvaltningen kan växla upp arbetet med att stödja genomförandeorganisationerna i att stärka förmågan att vidta åtgärder för att nå god vattenstatus.

Samverkan mellan förvaltningar och bolag är fortsatt viktigt för att tillsammans åstadkomma ett mångfunktionellt system av åtgärder och för att kunna hitta synergier i arbetet med vattenkvalitet, klimatanpassning och biologisk mångfald.

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att fördjupa arbetet med biologisk mångfald i vatten. Staden behöver mer kunskap om naturvärden i vatten för att kunna vidta åtgärder för att skydda och förstärka värdefulla områden och för att säkerställa en välfungerande blågrön infrastruktur. Arbetet med livsmiljöer i vatten är en viktig del i att kunna följa miljö kvalitetsnormerna för vatten. Kunskapsunderlagen kommer även kunna användas i

uppdraget att anlägga fler bad och bastur på lämpliga platser i staden.

Arbete med biologisk mångfald, natur, värme och ekosystemtjänster

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig uppgift i att skapa förutsättningar för ett strategiskt och framsyftande arbete för att stärka den biologiska mångfalden i staden. En livskraftig och rik biologisk mångfald är en förutsättning för att även klara omställningen till ett förändrat klimat. För att säkerställa att den biologiska mångfalden stärks samtidigt som staden utvecklas behövs ett fortsatt arbete med strategiska prioriteringar, uppföljning och övervakning, riktad naturvårdsskötsel, stärkt skydd och ekologisk kompensation.

Under 2024 antogs EU:s förordning om restaurering av natur (EU 2024/1991). Förordningen innebär att skadad natur ska restaureras i alla medlemsstater. Den innehåller bindande mål för restaurering av ekosystem, naturtyper och arter, med delmål för 2030, 2040 och 2050. Målen gäller många olika naturtyper och arter, både i havet, på land och i sötvatten. En nationell restaureringsplan är under framtagande. För att staden ska kunna möta förordningens mål och intentioner behöver frågor om lämpliga områden för restaurering samt åtgärder för skyddade och skyddsvärda arter att beaktas inom ramen för arbetet med en ny översiktsplan samt i processerna kring att skydda naturområden.

Arbetet med skydd av natur är en viktig del i att säkerställa en långsiktigt robust grönstruktur och en hållbar stadsutveckling. I det påbörjade arbetet med att uppdatera stadens översiktsplan är det viktigt att säkerställa att den blågröna infrastrukturen prioriteras och upprätthålls. Det påbörjade arbetet med att utreda naturvärden i vattenmiljöer utgör tillsammans med den prioriterade blågröna infrastrukturen viktiga underlag i det arbetet.

Det finns en fortsatt stor efterfrågan på att tillgängliggöra stränder för strandnära vistelse med bryggor-, bad- och bastuanläggningar. För att på lång sikt säkerställa att tillgängligheten till stadens stränder och vattenmiljöer möjliggörs på ett sätt som inte äventyrar de ekologiska värdena behöver detta göras utifrån både rekreativa och ekologiska aspekter. Det vore därför önskvärt att utreda vilken del av staden som kan ta ett samordnande ansvar för det fortsatta arbetet.

På stadsdelsnivå behöver implementeringen av de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald fortsätta. Det är viktigt att resurser avsätts för skötsel av de åtgärder som genomförts så att de funktioner och värden som investeringen/den initiala åtgärden syftade till bibehålls och utvecklas.

Miljöförvaltningen har inrättat en stödfunktion för att stödja stadens förvaltningar och bolag i arbetet med frågor som rör värmeböljor i klimatanpassningsarbetet. Stödfunktionens huvudinriktning är samverkan och kunskapshöjning, framtagande av planeringsunderlag, utgöra expertstöd samt bedriva övervakning av klimatförändringar och dess effekter. Målgrupper för stödfunktionens arbete är de förvaltningar och bolag som arbetar med att förebygga effekterna av värmebölja, där stödfunktionen kommer att fokusera på verksamheter som arbetar med sårbara grupper. Förvaltningen ser ett behov av att vidareutveckla det proaktiva arbetet med fokus på barn och äldre i stadens olika processer, i samverkan med berörda aktörer. Det är av särskild vikt att i arbetet med den nya översiktsplanen arbeta in frågor som rör värmebölja och torka för att säkerställa stadens resiliens vid ett förändrat

klimat.

Resurseffektivitet och cirkularitet

Arbete med resurseffektivitet och cirkulära materialflöden är avgörande för att nå stadens mål. Mål och åtgärder för konsumtionsbaserade klimatutsläpp berör verksamheter i staden som inte tidigare omfattats av stadens miljö- och klimatarbete på samma sätt. Verksamheter inom bland annat utbildning, vård och omsorg samt verksamhetsområden inom stadsdelsnämndernas ansvarsområden bygger nu upp kompetens och kapacitet och har påbörjat arbetet med att driva egen förändring med stöd av miljöförvaltningen. För att måluppfyllelse 2030 ska vara möjlig behöver emellertid förvaltningar och bolag i högre grad än idag avsätta resurser för att genomföra de åtgärder som anges i exempelvis avfallsplanen, klimathandlingsplanen och handlingsplanen för hållbar plastanvändning. Omställningen präglas av långa ledtider, och kräver kontinuitet och uthållighet.

Ett samlat helhetsperspektiv på cirkulär ekonomi, som omfattar miljömässiga, ekonomiska/affärsmässiga och sociala dimensioner skulle än mer behöva genomsyra stadens styrning och arbetssätt. Det finns goda exempel från andra städer att inspireras av. Inom flera av stadens verksamhetsområden finns det i dagsläget en tendens att hellre köpa nytt än att reparera eller rekonditionera, vilket motverkar etableringen av cirkulära arbetssätt. Vid sidan av de miljö- och klimatomfattiga fördelarna behöver därför även de ekonomiska incitamenten för cirkularitet, i form av både besparingar och intäkter, synliggöras och kommuniceras. Centrala upphandlingar för exempelvis reparationstjänster eller tjänster för avyttring skulle underlätta omställningen och göra det praktiskt enklare för verksamheterna att exempelvis reparera eller rekonditionera istället för att nyanskaffa. Även möjligheten till exempelvis ytterligare leasing bör undersökas vidare. I ett första steg behöver en aktuell lägesbild skapas för olika typer av verksamheter, varefter åtgärder och justeringar i incitament kan tas fram som är både ekonomiskt effektiva och leder till önskade förändringar. Staden behöver samtidigt aktivt främja cirkulära affärsmodeller på marknaden genom t.ex. funktionsupphandlingar och innovationsdrivna arbetssätt.

Förutsättningarna för att mäta cirkularitet på koncernövergripande nivå behöver utredas och omfatta hela kedjan från inköp till användning till avfall. Då finns möjlighet att tydliggöra nuläget, identifiera gap samt definiera de återstående insatser som krävs för att nå stadens mål. Staden behöver även fortsätta implementera kategoristyrning för fler inköpsområden och stärka de cirkulära aspekterna i arbetet.

Den återbrukscentral (ÅBC) för byggmaterial som nu etableras har goda förutsättningar att skapa engagemang och underlätta omställningsarbetet i stadens byggande verksamheter. Ett förstärkt uppdrag inom staden att erbjuda fler verksamheter tjänster med fokus på cirkularitet och återbruk – t.ex. insamling, sortering och reparation av arbetskläder – skulle skapa såväl miljömässig som social nytta. Stocket kan spela en större roll framåt om återbrukskompetensen höjs. Även etableringen av en regional återbruksdepå är en viktig del i arbetet med att nå stadens ambitiösa mål inom området. Ett regionalt samarbete skulle inledningsvis kräva extern finansiering och stadens aktiva medverkan, men bör över tid kunna fungera

marknadsmässigt. Detta skulle kräva att offentliga incitament, styrmedel och krav (t.ex. vad gäller återbruk av byggnader) är tillräckligt starka och stabila över tid.

Implementeringen av det digitala stödet "Plastkollen", för uppföljning av inköp av plastartiklar, möjliggör uppföljning av inköpsdata. Staden behöver även öka utsorteringen av plastförpackningar i den egna verksamheten. Resurser behöver skjutas till i olika delar av staden för såväl uppföljning som konkreta åtgärder för att kommande EU-krav ska kunna efterlevas.

Behovet av styrning och stöd kring hur varor och material ska avyttras för att främja återbruk kvarstår. Staden har jämförelsevis gedigna program, processer, vägledningar, nätverk och roller för inköp, men det saknas motsvarande detaljeringsnivå för avyttring och avfallshantering.

Kemikaliearbete

En ny kemikalieplan beslutades av kommunfullmäktige i december 2025. I planen beskrivs det fortsatta arbete som behöver göras inom olika verksamhetsområden för att nå stadens mål och ambitioner inom området. Enligt miljöprogrammet ska staden skärpa sina krav och sluta köpa in produkter vilka innehåller PFAS, ftalater, bisfenoler och svärnedbrytbara ämnen samt successivt fasa ut dessa produkter. Förutsättningarna för att fasa ut dessa ämnen i staden har identifierats vara särskilt utmanande i vissa fall, både sett till möjligheten till substitution och de ekonomiska förutsättningarna. Med anledning av detta redovisas i kemikalieplanen en fördjupning av ämnesgrupperna PFAS, ftalater, bisfenoler och mikroplaster och några av de utmaningar som kan förväntas i utfasningsarbetet.

De senaste åren har ett flertal vägledningar som bland annat adresserar kemikaliefrågan tagits fram för olika verksamheter i staden; förskolor, skolor, äldreboenden och kontor. I den nya kemikalieplanen finns även en åtgärd om att ta fram vägledningar för gymnasieskolan och vuxenutbildningar. Fokus för staden framöver bör i övrigt vara att implementera befintliga vägledningar. I flera fall kommuniceras kemikaliefrågan alltmer tillsammans med andra frågor som resurseffektivitet, klimat och hållbar plastanvändning för att underlätta för målgrupperna.

Kemikaliearbetet förutsätter att berörda genomförandeorganisationer har förutsättningar att genomföra det som kemikalieplanen och tillhörande vägledningar pekar på. Det behöver också finnas ansvariga i verksamheterna som kan se till att åtgärder genomförs. Förvaltningen kan konstatera att där det finns sådana ansvariga går genomförandet av åtgärderna snabbt.

I miljöprogrammet, många av dess handlingsplaner och i stadens budget betonas att staden ska ställa olika typer av miljökrav i sina upphandlingar. Analysen av om, hur och på vilken nivå krav formuleras och vilken effekt det ger behöver utvecklas. Här är ett samarbete mellan flera miljöområden lämpligt (främst kemikalier, klimat, cirkularitet och transporter). Ett utvecklingsområde kopplat till detta som redan har identifierats är hur kemikaliekrav ställs i upphandling av tjänster för ombyggnad, renovering, drift, underhåll och skötsel av byggnader och anläggningar. Användningsgraden av byggvarubedömningen i nyproduktion är hög och styr mot kemikaliesmarta val, men användningen i resten av byggnaders och anläggningars

livscykel kan förbättras. Här behövs ett gemensamt utvecklingsarbete mellan miljöförvaltningen, byggande och anläggande förvaltningar och bolag och Byggvarubedömningen.

Ett flertal nämnder och bolag är involverade i utformning och skötsel av skol- och förskolegårdar samt lekparkar. Prioriterade frågor är anpassning till värmeböljor, skydd mot UV-strålning, öka den biologiska mångfalden och välja material utan farliga kemikalier och som inte sprider mikroplaster. Samtidigt ska frågor om funktion, tillgänglighet och lekvärde tas i beaktande. Bland berörda aktörer kan nämnas stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen, förskoleförvaltningen, exploateringskontoret, trafikkontoret, SISAB och bostadsbolagen samt miljöförvaltningen. Arbetet är komplext och skulle behöva genomföras under ett gemensamt uppdrag om att skapa goda lekmiljöer. Det vore därför önskvärt att utreda vilken del av staden som kan ta ett samordnande ansvar för det fortsatta arbetet.

Staden har en uttalad ambition att öka återbruket av bygg- och anläggningsmaterial. Sådana material innehåller ibland ämnen som har visat sig vara farliga för människa och miljö och som därför inte är lämpliga att använda eller ens tillåtna i nyproducerade material. Innan det beslutas om ett material ska återbrukas behöver det bedömas om det finns risk att det innehåller sådana ämnen. Efterfrågan på hjälp och stöd i dessa frågor förväntas växa. Arbetet med vägledning kring nyproducerade bygg- och anläggningsvaror bygger på användning av byggvarubedömningen, men det angreppssättet är inte tillämpligt för material för återbruk eftersom det sannolikt saknar deklaration av innehåll.

Övervakning av luftkvalitet

I oktober 2024 antog EU ett nytt luftkvalitetsdirektiv med nya normer för luftkvalitet som ska uppfyllas senast 2030. Vid revideringen har man skärpt flera av de föroreningsnivåer som tillåts i utomhusluft. För Stockholms del kommer det att vara normen för partiklar, PM₁₀, som är den största utmaningen att klara. Naturvårdsverket har fått i uppdrag från regeringen att ta fram förslag till hur genomförandet av det nya luftkvalitetsdirektivet ska ske. Uppdraget har slutredovisats och Stockholm stads yttrande har lämnats till Klimat- och näringslivsdepartementet. De förändringar som föreslås behöver vara genomförda i svensk rätt senast den 11 december 2026.

Naturvårdsverkets förslag på genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet innebär nya arbetssätt och till viss del omfördelning av ansvar. Förslaget på det nya luftkvalitetsdirektivets genomförande innehåller ökade krav på mätningar och därmed investeringar av mätutrustning. Förslaget innehåller krav på mätning av ultrafina partiklar och sotpartiklar i Sverige. I dagsläget är det oklart var dessa mätstationer ska placeras och om det ska finansieras av stat eller kommun. I det nya direktivet har även kraven på luftkvalitetsmodellering utökats, förstärkts och förtydligats. I Stockholm sker i dagsläget luftkvalitetsmodellering, men metodiken behöver modifieras för att möta de nya föreslagna kraven.

Av förslaget till genomförande framgår också att kommuner ska ansvara för att ta fram åtgärdsprogram när en miljökvalitetsnorm överskrids. Tidigare åtgärdsprogram som berör Stockholms stad har tagits fram av länsstyrelsen, i samarbete med staden m.fl. Förvaltningen

bedömer att det kommer att vara aktuellt att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för staden under 2027-2028, och miljöförvaltningen bör då få huvuduppgiften att ansvara för att ta fram åtgärdsprogrammet.

Sammanfattningsvis bedöms införandet av kraven inom den nya lagstiftningen för luftkvalitet medföra en ökad arbetsbelastning och ökade kostnader för miljöförvaltningen. Det är dock ännu för tidigt att bedöma vilka effekter de nya kraven får fullt ut. Det beror på hur direktivet slutligen kommer implementeras i svensk lagstiftning och om det kommer ske någon form av statlig finansiering.

Hållbara transporter samt transportsektorns miljöpåverkan

Det är en utmaning att minska trafikens miljöpåverkan. Stadens arbete med transporteffektivitet, elektrifiering och biodrivmedel behöver fortsätta.

Transporteffektivitet möjliggörs bland annat genom smartare varuleveranser. Ett bra exempel är att leverera livsmedel till skolor på kvällar och nätter (off-peak), ett arbete som påbörjats av utbildningsförvaltningen. För att säkerställa fortsatt utveckling borde arbetet samordnas och inkludera fler förvaltningar såsom t.ex. äldreförvaltningen. Ytterligare ett sätt att samordna varuleveranser mer effektivt är att utse särskilda leveransdagar för stadens olika verksamheter. Berörda förvaltningar tillsammans med stadsledningskontoret och serviceförvaltningen bör därför utreda möjligheterna till samordnade varuleveranser för att minska transporterna.

Elektrifiering minskar trafikens miljöpåverkan samtidigt som det är en viktig beredskapsfråga. El produceras både i Stockholm och i Sverige (till skillnad från fossila drivmedel). Alla eldrivna fordonsbatterier kan också på sikt utgöra energilager (personbilar, lätta och tunga lastbilar, bussar, båtar i olika storlekar, arbetsmaskiner o.s.v.). De olika sektorerna trafik, el och uppvärmning närmar sig varandra och blir allt mer integrerade. Förvaltningen avser att under år 2026 utreda hur stadens eldrivna bilar kan användas som batterilager ur ett beredskapsperspektiv. Dialog förs med stadsledningskontoret och resultatet av studien kan påverka framtida fordonsinköp.

Inom ramen för kategoristyrningen och förvaltningens huvudansvar för fordonskategorin kommer fordonsstrategin med tillhörande riktlinjer från 2017 att ses över under 2026, inför nytt beslut i kommunfullmäktige. Uppdateringar kan bli aktuella inom exempelvis fordonsflottans sammansättning (ålder, körda kilometer, leasing/köp), cirkularitet, beredskap, materialval och andra miljöaspekter samt fullservicetjänst. En ny fordonsstrategi med riktlinjer kommer att innehålla strategiska vägval för staden som även kan ha ekonomisk betydelse kommande år.

Förvaltningen noterar att miljökrav vid stadens upphandlingar ökar men att långt ifrån alla miljökrav följs upp. För att klara målet om en fossilfri organisation 2030 behöver alla upphandlingar med fordon, drivmedel och transporter ha långtgående krav om fossilfrihet. Förvaltningen ser en konstant efterfrågan på stöd i upphandlingar, samtidigt som många upphandlingar fortfarande genomförs utan dessa krav. Arbetet skulle underlättas av en ökad samordning och centralupphandling. Mot den bakgrunden bör staden se över vilka avtal som

ska vara centralupphandlade i syfte att underlätta uppföljningen av avtal samt för att inkludera lämpliga miljö- och klimatkrav.

Internationellt, nationellt och regionalt samarbete inklusive projektarbete

Förvaltningen medverkar i ett flertal internationella och nationella nätverk, projekt och samarbeten inom nämndens verksamhetsområden. Miljöförvaltningen behöver fortsatt aktivt söka samarbete med andra städer, universitet/högskolor och näringsliv, både nationellt och internationellt, i syfte att ta del av den senaste forskningen, utveckla nätverk, driva innovation samt öka användningen och förståelsen av AI och maskininlärning.

Med anledning av konjunkturläget blir strategiskt utvalda externfinansierade projekt än viktigare som ekonomiskt stöd, inte bara för stadens miljö- och klimatarbete utan också inom andra för staden viktiga verksamhetsområden. Samverkan inom staden och med externa parter inom ramen för externfinansierade projekt är viktigt för att gemensamt kunna testa och utveckla arbetssätt och innovativa åtgärder. Se även under punkten 6.1 *Finansiering genom externa bidrag*.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Miljöförvaltningen arbetar med löpande utvecklingsarbete utifrån stadens kvalitetsprogram samt förvaltningens utvecklingsplan för verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering. Planen innehåller både kortsiktiga och långsiktiga mål inom t.ex. digitala verktyg, tillgängliggörande av data, automatisering och AI samt utveckling av nya e-tjänster för stockholmare och verksamhetsutövare. Syftet är att öka nyttjandet av digitaliseringens möjligheter och främja innovativa och kostnadseffektiva lösningar. Digitala lösningar som sätter människan i centrum leder till nya möjligheter för företag likväl som för stadens verksamheter. Lösningarna kan främja ett öppet och demokratiskt samhälle och en livskraftig och hållbar ekonomi, och samtidigt bidra till att bekämpa klimatförändringarna och underlätta den gröna omställningen. Med ökade krav och komplexitet utgör också digitalisering en förutsättning för att möta dessa krav, vilket innebär en fokusering på att förenkla för stockholmare, verksamhetsutövare likväl som för den egna verksamheten.

Samverkan med stadsledningskontoret såväl som med övriga förvaltningar och bolag samt externa parter är avgörande för att nå framgång i utvecklingsarbetet. Arbetet måste bedrivas både på lång och på kort sikt eftersom det ställer krav på allt ifrån förändrade arbetssätt, lagkrav och ny teknik. Förvaltningens arbete fokuserar fortsatt huvudsakligen på tre insatsområden;

- Datahantering.
Förflyttning inom området har starka beroenden till stadens gemensamma geodataplattform för att möjliggöra ökade möjligheter till datadelning inom staden (delad data) och utanför staden (öppen data). Insatsområdet avser att stärka förvaltningens och stadens förmåga till informationsdelning och återanvändning av data samt förenkla förvaltning av data. Miljöförvaltningen avser även att fortsatt öka ambitionsnivån avseende antalet datamängder som publiceras. Ökad datadelning

skapar möjligheter för bättre stöd i t.ex. tillsyns- och tillståndprocesser och i förlängningen tillämpningar till stöd för exempelvis brottsbekämpning. Resurser och lämpliga kompetenser inom området kommer vara fortsatt viktiga under kommande period, t.ex. genom förmåga att genomföra dataanalyser, skapa visualiseringar och förvalta och tillgängliggöra data. Förvaltningen deltar aktivt i arbetet med införande av stadens nya gemensamma GIS-plattformen "SGIS" som kommer bli en avgörande resurs för ökad förmåga att arbeta datadrivet inom staden. Här råder för närvarande stor osäkerhet kring vilka eventuella kostnader som tillkommer för förvaltningen.

- E-Tjänster, automation och AI.
Genom att nyttja ny digital teknik och tillämpa det på förvaltningens processer inom såväl administration som tillsyn och datahantering ökar värdet av förvaltningens information samtidigt som tid frigörs till mer värdeskapande arbete. Att handläggare kan lägga mer tid på värdeskapande arbete är också ett sätt att möta kommande utmaningar avseende kompetensförsörjningen. En viktig del är också fortsatt utveckling av digital tillgänglighet genom digitala tjänster för verksamhetsutövare och stockholmare, som i sin tur möjliggör ytterligare effektiviseringar.
- Digitalt stöd vid tillsyn och inspektioner.
Insatsområdet handlar om att förenkla både för företagare och för förvaltningen genom att använda digitala tjänster som möjliggör effektivare informationshantering, enklare processer och ökad rättssäkerhet. Under perioden kommer detta också möjliggöra förbättrat stöd för uppföljning och planering tack vare ökad tillgång till data.

3.3 Kommunikation

Kommunikationens fokus bör, även fortsatt, vara att stödja omställning av stadens egen organisation i linje med miljöprogram och handlingsplaner. Insatserna bör genomföras tillsammans med den del av staden som är ansvarig för genomförandet. Exempel på insatser är seminarier, e-utbildningar och specifikt material för olika verksamheter.

Kommunikation behöver, i högre grad än tidigare, användas som stöd för verksamheter som får tillsyn att följa gällande lagstiftning. Verksamheter bör även systematiskt uppmärksammas på möjligheten att generellt bidra genom minskat klimatavtryck och ökat miljöarbete. Exempel på insatser är riktade seminarier, utveckling av stadens webbsidor, innehåll i samband med inspektionsrapporter och samarbeten med branschorganisationer.

De senaste åren har en god grund lagts för att ge stöd till framförallt stadsdelsförvaltningars arbete med involvering av föreningslivet och kommunikation med invånare kopplat till miljö- och klimat. Exempelvis pågår skapandet av en "resursbank" med material, metoder och kontakter att ta stöd från. Under 2027 kommer miljöförvaltningen att ytterligare utveckla det framtagna stödet tillsammans med berörda förvaltningar.

Inriktningen att, genom kommunikationsinsatser, öka kunskapen om invånares rättigheter gällande inomhusmiljö bör ytterligare utvecklas och rikta sig till boende i flerbostadshus i stadens fokusområden.

3.4 Strategiska personalfrågor

Miljöförvaltningen ska vara en förebild som arbetsgivare med bra arbetsvillkor och goda utvecklingsmöjligheter. För att fullgöra uppdrag och nå uppsatta mål samt stödja resten av stadens verksamheter i miljö- och klimatarbetet behöver förvaltningens specialistkompetens hålla en fortsatt hög nivå. Genom individuella utvecklingsplaner, gemensam kompetensutveckling och samverkan mellan verksamhetsområden skapas förutsättningar för en lärande organisation. Förvaltningen har i bilagd kompetensförsörjningsplan för 2027–2029 identifierat ett antal kritiska kompetenser inom förvaltningens verksamhetsområden där även konkurrensen om efterfrågad kompetens är hög. Det handlar bland annat om spetskompetens inom förvaltningens tillsynsområden samt expertis inom olika miljöområden såsom t.ex. luft, buller, förorenad mark, vatten, avfall, miljöfordon, energi och klimat. Efterfrågan på kompetens inom miljö-, klimat- och hälsoskyddsområdet ökar samtidigt som antalet studenter som söker sig till relevanta utbildningar minskar. Förvaltningen fortsätter därför att stärka sitt samarbete med relevanta universitet och högskolor. Utveckling av befintliga medarbetare är av stor vikt liksom att anta nya arbetssätt som frigör resurser, exempelvis genom att förenkla och effektivisera arbetsmoment genom digitalisering. Sammantaget bedöms förvaltningens kompetensförsörjning som utmanande men hanterbar. Genom de planerade och prioriterade åtgärderna som beskrivs närmare i kompetensförsörjningsplanen bedöms förvaltningen kunna säkerställa sitt kompetensbehov även på lång sikt.

En aktuell utredning som kan komma att påverka förvaltningen under de kommande åren är förslaget om ett förstatligande av livsmedelskontrollen, vilket om det realiserades skulle ha stor påverkan på miljöförvaltningens verksamhet. Ett förstatligande skulle också ge negativa effekter för staden i sin helhet, bland annat skulle viktiga synergier med annan kommunal tillsyn försvinna, vilket inte minst skulle försvåra stadens arbete mot välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet.

Förvaltningen ser att en viss utökning av de personella resurserna är önskvärt under den kommande treårsperioden, så att förvaltningen ska kunna leverera ett fullgott stöd till stadens verksamheter vid implementeringen av miljöprogrammet och tillhörande handlingsplaner samt för att kunna fortsätta utveckla tillsynsverksamheten. Förvaltningen ser även en fortsatt trend med successiv ökning av antal inkommande klagomål, inte minst avseende klagomål på inomhusmiljön i bostäder. Detta medför ett behov av att säkerställa att det finns tillräckliga resurser för att hantera ökningen.

För att möta de utökade kompetensbehoven behövs förutom rekrytering som ovan nämnt även fortsatt kompetensutveckling hos befintliga medarbetare samt fortsatt processutveckling och utveckling av digitala verktyg för att frigöra personella resurser till mer kvalificerade uppgifter.

4 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämnden har tilldelats en nettobudget på 178,8 mnkr för 2026, exklusive ansökan om budgetjustering. Nämndens nettobudget har under årens lopp utökats i och med nya uppdrag från kommunfullmäktige, samt att verksamheter som tidigare varit projektfinansierade delvis

har integrerats i nämndens ordinarie verksamhet. Några exempel på detta är klimatarbetet, Energicentrum, Kemikaliecentrum, vattenarbetet och arbete med miljöfordon. De totala kostnaderna för nämnden uppgick 2025 till drygt 310 mnkr. Nämnden gjorde 2025 ett överskott på cirka 1,3 mnkr.

Miljöförvaltningen är en personalintensiv verksamhet. I början av 2026 uppgick antalet månadsavlönade medarbetare på förvaltningen till cirka 300 (vilket inkluderar visstidsanställda inklusive vikariat). Personalkostnaderna är med bred marginal den största kostnadsposten för förvaltningen. Av förvaltningens drygt 310 mnkr i kostnader 2025 avsåg cirka 225 mnkr av dem lön och personalomkostnadspålägg för anställd personal, d.v.s. drygt 70 procent av förvaltningens totala kostnader. De därefter största kostnadsposterna 2025 var konsultkostnader på cirka 21 mnkr, lokalkostnader på cirka 19 mnkr och IT- och telefonikostnader på cirka 14 mnkr. Förvaltningens verksamhet finansieras till lite mer än hälften av skattemedel. De största intäkterna är avgifter för miljöbalkstillsyn och livsmedelskontroll, som 2025 uppgick till drygt 110 mnkr. Intäkterna ökar år för år genom en kombination av större tillsynsvolymer och högre timtaxa. Så här har utvecklingen av avgifter för miljöbalkstillsyn och livsmedelskontroll sett ut de senaste åren.

mnkr	VB 2023	VB 2024	VB 2025	Budget 2026
<i>Miljöbalkstillsyn</i>	62,2	64,5	64,9	70,3
<i>Livsmedelskontroll</i>	40,4	43,7	45,6	44,1
SUMMA	102,6	108,2	110,5	114,4

Nämnden har effektiva och väletablerade verksamheter som har förutsättningar att leverera goda resultat. Detta har möjliggjorts inte minst genom temporära satsningar som sedan har övergått till ordinarie verksamhet. Inom tillsynen har processerna effektiviserats och fokus på produktionen har förtydligats. Samordning av tillsynsbesök och bättre uppföljning har höjt tillsynens kvalitet, vilket medför minskade kostnader för företagen och bättre träffsäkerhet i tillsynen.

I kommunfullmäktiges budget för 2026 erhöles medel för nedanstående områden där finansieringen upphör inför 2027 respektive 2028. Sammantaget medför detta kostnadsminskningar om 12,2 mnkr 2027 och ytterligare 1,0 mnkr 2028. Nedan preciseras de områden där finansiering upphör de kommande två åren.

Satsningar som upphör inför 2027 (totalt 12,2 mnkr):

- Hållbara inköp och upphandling 1,5 mnkr
- Metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner 3,0 mnkr
- Samordnad tillsyn 1,0 mnkr
- Förstärkt analysförmåga för riskbaserad tillsyn 1,0 mnkr

- Stärkt arbete för halverade konsumtionsutsläpp 1,5 mnkr
- Stärkt vägledning till fastighetsägare för energieffektivisering och fler solceller 1,0 mnkr
- Implementering av det framtagna systemet för minskad plastanvändning 1,0 mnkr
- NVI i värdefulla vattenområden, fortsatt stöd till åtgärdsarbetet för friskare vatten 1,7 mnkr
- Utredning av luftföroreningarnas konsekvenser för hälsan i Stockholm över tid 0,5 mnkr

Satsningar som upphör inför 2028 (totalt 1,0 mnkr):

- Arbete med förorenade områden och PFAS 1,0 mnkr

Merparten av dessa satsningar resulterar i aktiviteter med behov av att pågå under längre tid eller övergå i permanent verksamhet, även om finansieringen inte nödvändigtvis behöver fördelas på samma sätt. Avseende NVI i värdefulla vattenområden kvarstår kostnader för 2027, men inte därefter. Insatserna avseende vägledning till fastighetsägare för energieffektivisering och fler solceller samt utredning av luftföroreningars konsekvenser väntas vara färdigställda under 2026.

Eftersom miljöförvaltningen är en personalintensiv verksamhet innebär satsningar inte sällan en utökning av personella resurser för att stärka kompetensen inom förvaltningen, och samtidigt förbättra stödet gentemot stadens övriga förvaltningar och bolag. Långsiktig finansiering är en förutsättning för att kunna maximera miljönyttan, samt för att gjorda insatser i kunskapsuppbyggnad och metodutveckling ska kunna omsättas i de förändrade arbetssätt och samarbetsformer som är nödvändiga för att exempelvis miljöprogrammets mål ska kunna nås. Även arbetet med att utveckla och målgruppsanpassa förvaltningens stöd till genomförandeorganisationer behöver ges goda förutsättningar och långsiktighet för att lyckas.

Ett exempel på det som nämns ovan är förvaltningens bidrag till det stadsövergripande arbetet med *Samordnad tillsyn*. Förvaltningen bidrar med tillsyn och kontroll där behoven är som störst för att motverka brottslighet och illegal ekonomi, skapa sund konkurrens och rättvisa villkor för stadens näringsliv samt öka tryggheten och tilliten genom att tillse att regler och lagar efterlevs. Inom samordnad tillsyn genomförs flera insatser i stadens fokusområden. Det är angeläget att denna finansiering kvarstår, inte minst då arbetet tydligt går i linje med stadens övergripande mål och prioriteringar.

Nämndens taxor tar hänsyn till effektiviseringar inom tillsyns- och kontrollarbetet. Rationaliseringar har således beaktats i den mån verksamheten finansieras av tillsynsintäkter. Den lagstadgade tillsynsverksamheten är inte fullt ut självfinansierad. Det innebär att nämndens nettokostnader ökar i takt med att staden växer och efterfrågan på kontrollinsatser inom miljöbalkstillsyn och livsmedelskontroll ökar. För att upprätthålla en hög ambitionsnivå i nämndens arbete krävs därför stabil och långsiktig finansiering.

Allteftersom kunskap inom miljö- och hälsoskyddsområdet växer utökas behovet av tillsyn för att förebygga miljö- och hälsorisker. Ny och förändrad lagstiftning kommer successivt på plats, t.ex. inom avfallsområdet, och allt fler uppdrag läggs på de kommunala

miljötillsynsmyndigheterna. Miljöförvaltningen behöver löpande arbeta med effektivisering, omprioritering, utbildning och kompetensförsörjning för att kunna bidra till en hållbar utveckling av miljön och minska riskerna för människors hälsa i Stockholm.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att effektivisera processer, bl.a. med stöd av digitalisering, e-tjänster och större tillämpning av riskbaserad tillsyn där så är möjligt. På så sätt kan resurser prioriteras om för att möta aktuella tillsynsbehov. Dock bedömer förvaltningen att om ambitionsnivån ska höjas ytterligare när det gäller arbetet med tillsyn kopplat till sanering av förorenade områden, deponier, masshantering och liknande områden där det finns ett fortsatt stort prioriteringsbehov så behövs fler årsarbetskrafter med relevant kompetens. Därutöver finns ökade utmaningar till följd av omvärldsfaktorer som leder till större tillsynsbehov, bl.a. klimatförändringar och en växande äldre befolkning.

Förvaltningen arbetar aktivt med att hitta möjligheter till extern finansiering, såsom projektbidrag från staten och EU. Förvaltningen ser att extern finansiering kommer att utgöra en viktig del i finansiering av nämndens verksamhet. Konkurrensen om extern projektfinansiering har dock ökat avsevärt de sista åren. Finansieringstillskott via stadens centrala medelsreserv och extern projektfinansiering har möjliggjort uppskalning och ökad utväxling av befintlig verksamhet. Under 2026 inrättar förvaltningen också ett internt projektfinansieringsteam för att ytterligare stärka förvaltningens förmåga att söka extern finansiering.

Förvaltningens lokalkostnader ökade i samband med återflytten till Tekniska nämndhuset i april 2022 och indexuppräknas årligen. Lokalhyran och andra lokalrelaterade kostnader såsom FM-tjänster (reception-, städ- och lokalservice m.m.), garageplatser, el och värme budgeteras 2026 till drygt 17 mnkr. Ytterligare detaljer finns under avsnitt 5 *Lokalförsörjningsplan*.

Trots ökade lokalkostnader och införande av efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen, som ökar graden av administration, eftersträvar förvaltningen en hög självfinansieringsgrad. Efterhandsdebiteringen har dock fyllt sitt syfte och möjliggjort ökad tydlighet gentemot verksamhetsutövare, som nu tydligare kan se sambandet mellan avgiften som debiteras och den kontroll som utförs.

4.1 Drift

Nämnden ser ett flertal områden som kan få inverkan på de ekonomiska förutsättningarna för 2027-2029, men då omfattningen i många fall bedöms vara oviss estimeras i regel inga belopp. Nedan följer några av de identifierade områden som innebär eller kan innebära ekonomiska konsekvenser för nämnden.

- Enligt nuvarande plan minskar förvaltningens budgetutrymme fr.o.m. 2027 i takt med att temporära satsningar upphör. Detta påverkar nämnden då flera av dessa satsningar utgör längre åtaganden där full miljönytta inte kan uppnås enbart på ett fåtal år.
- Stockholm står inför en omfattande omställning för att uppnå målen i miljöprogrammet. Miljöförvaltningen ansvarar för merparten av de stödresurser som kopplas till programmets mål och som används vid genomförandet av åtgärder enligt

handlingsplanerna. Det pågående arbetet med att utveckla och anpassa förvaltningens stöd till både befintliga och nya genomförandeorganisationer behöver ges goda förutsättningar samt långsiktiga ramar för att bli framgångsrikt.

- Med stadens uttalade fokus på upphandling och inköp som verktyg för att nå stadens mål krävs ett samlat arbete för att vidareutveckla upphandlingsprocessen ur ett hållbarhetsperspektiv. I stadens Klimathandlingsplan 2030 betonas inköps- och upphandlingsåtgärder tydligt, vilket innebär att efterfrågan på stöd från miljöförvaltningen förväntas öka. Miljöförvaltningens kompetens inom olika hållbarhetsområden, i samverkan med stadens förvaltningar och bolag, är en central förutsättning för att nå stadens hållbarhetsmål.
- Ett fortsatt viktigt insatsområde inom digitalisering är att utveckla förmågan för informations- och datadelning, både internt och externt. Genom att dela data kan staden stärka förutsättningarna för t.ex. brottsbekämpande insatser och klimatinsatser genom simuleringar och analyser av åtgärder. Kraven på informations- och datadelning ökar också successivt, både nationellt och från EU-nivå, samtidigt som även kraven inom informationssäkerhet och cybersäkerhet stärks.
- Förvaltningens verksamhet är personalintensiv. 2025 uppgick kostnaderna för lön och PO-pålägg för förvaltningens anställda personal till cirka 225 mnkr. Av detta följer att medarbetarnas årliga lönerevision innebär kostnadsökningar på 6-7 miljoner kronor, givet oförändrad personalstyrka och oförändrat PO-pålägg. Förvaltningen har idag också svårt att konkurrera lönemässigt inom flertalet befattningar. Därutöver tillkommer övriga prisökningar, exempelvis indexuppräkning av hyran.
- Förvaltningen ansöker löpande om nya projektmedel och annan extern finansiering. Konkurrensen om extern finansiering har ökat, särskilt avseende EU-bidrag, vilket innebär en risk att inte uppnå tillräcklig finansiering enbart genom externa bidrag. Om ytterligare extern finansiering inte beviljas kan detta medföra ett betydande bortfall av intäkter.
- Naturvårdsverket fick hösten 2024 i uppdrag att lämna förslag till genomförande av EU:s reviderade luftkvalitetsdirektiv i svensk rätt. Uppdraget slutredovisades hösten 2025 och är nu ute på remiss. De förändringar som föreslås är omfattande och ska vara införda i svensk rätt senast 11 december 2026. Direktivet innehåller mer ambitiösa normer och mål samt ökade krav på mätningar och modellering av luftföroreningshalter. Det innehåller även ökade krav på information om luftföroreningar till allmänheten och hur identifierade problem ska åtgärdas. Det finns fortfarande oklarheter i hur direktivet kommer att påverka Stockholms stad fullt ut, men det kan komma att kräva mer resurser.
- Om förvaltningen ska kunna genomföra åtgärder av förorenade områden i linje med den nationella tillsynsstrategin behövs fler handläggare med relevant kompetens. Detsamma gäller tillsynen kopplad till masshantering och vatten. Kostnaden för detta kan enbart till viss del finansieras via avgift och finansieringsgraden kopplat till ovanstående områden är lägre än genomsnittet för alla tillsynsområden.

- Det finns utmaningar inom tillsynen till följd av ändrad och tillkommande lagstiftning inom flera områden, däribland avfallslagstiftningen, och förändrade omvärldsfaktorer som leder till ökat tillsynsbehov, bl.a. klimatförändringar och en växande åldrad befolkning. Ny kunskap inom miljö- och hälsoskyddsområdet bidrar också till bättre förutsättningar för välriktade insatser för att förbättra miljö och hälsa, även om tillsynsbehovet då också ökar.
- En del av de uppdrag som successivt tilldelas den kommunala nämnd som utövar miljöbalkstillsyn är inte möjlig att finansiera med avgifter. I nuläget är det inte känt att något nytt sådant tillsynsuppdrag väntas läggas på kommunerna, men sedan ett par år tillbaka deltar förvaltningen i stadens arbete enligt lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Detta arbete kan inte debiteras utan finansieras genom skattemedel. En ökad ambitionsnivå för detta arbete ställer krav på utökad organisation.
- Staden har ett gemensamt informationssystem för att hålla förteckningar på kemiska produkter som används i verksamheterna. Avtalet för det nuvarande systemet löper ut i februari 2027. Arbete med ett nytt avtal har påbörjats av serviceförvaltningen. Hur kostnaden kan komma att påverkas är i nuläget för tidigt att bedöma.
- Förvaltningen deltar i arbetet med införande av den nya stadsgemensamma GIS-plattformen, som kommer att bli en avgörande resurs för ökad förmåga att arbeta datadrivet inom staden. Här råder för närvarande stor osäkerhet kring vilka eventuella kostnader som tillkommer för förvaltningen.

4.2 Investeringar

Nämndens investeringar utgörs huvudsakligen av luftmätningssystem till enheten SLB-analys. Avskrivningstiden för dessa investeringar är i regel tre år. Utbyte av gamla mätinstrument för luftmätning behöver hållas på en rimlig nivå för att verksamheten ska kunna fungera tillfredsställande.

Med anledning av EU:s nya luftkvalitetsdirektiv ser förvaltningen ett behov av en tillfälligt utökad investeringsbudget, men nivåerna är i dagsläget mycket svåra att bedöma. Siffrorna i tabellen nedan är en bästa bedömning.

2026	2027	2028	2029
1,3 mnkr	2,0 mnkr	1,6 mnkr	1,3 mnkr

Bedömningen är att nivån på 1,3 mnkr sedan kan ligga kvar från och med 2029.

Nämnden ser inga stora driftkostnadskonsekvenser till följd av egna investeringar och inte heller kostnadsökningar till följd av investeringar som genomförs av andra nämnder eller bolag.

4.3 Verksamhetsprojekt

Miljöförvaltningen har inga planerade större och strategiskt viktiga driftprojekt, d.v.s. projekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr och som har en betydande påverkan på stadens ekonomi eller som berör frågor av strategisk vikt.

5 Lokalförsörjningsplan

Miljö- och hälsoskyddsnämndens lokalförsörjningsplan följer den disposition som föreskrivs i stadsledningskontorets anvisningar.

5.1 Sammanfattning

Miljöförvaltningen flyttade 2022 tillbaka till nyrenoverade lokaler i Tekniska Nämndhuset, och delar nu kontorslokaler med bland andra de övriga tekniska förvaltningarna. Enligt beslut i fullmäktige ska förvaltningen fortsatt vara lokaliserad till Tekniska Nämndhuset under överskådlig tid.

Inga ökningar av hyreskostnaderna, utöver normal årlig indexuppräknings, förväntas inom den kommande tioårsperioden.

5.2 Planeringsförutsättningar

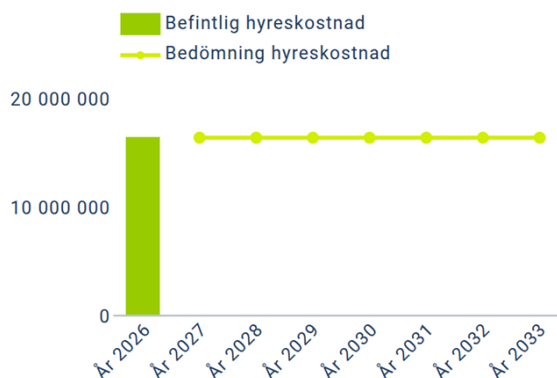
Lokalerna i nya TN-huset är huvudsakligen inredda som flexkontor, det vill säga utan personliga platser. På detta sätt kan lokalerna lättare möta förändringar i personalstyrkan, och det finns även en större flexibilitet att dela på ytor mellan förvaltningarna i TN-huset. Miljöförvaltningen har idag 195 arbetsplatser för cirka 280 medarbetare, och ser inga behov av större förändringar under planeringsperioden.

5.3 Hyreskostnadsutveckling

Lokalkostnaden för förvaltningen är cirka 16,3 mnkr för 2026. Inga ökningar, utöver normal årlig indexuppräknings, förväntas inom den kommande tioårsperioden.

Miljöförvaltningens lokaler hyrs enbart via fastighetskontoret, d.v.s. internt inom kommunkoncernen.

5.3.1 Administrativa lokaler

Befintlig hyreskostnad
16 365 555

5.4 Samverkan

Alla behov av förändringar och anpassningar av förvaltningens lokaler samordnas via förvaltningens lokalansvarig.

Miljöförvaltningen delar kontorslokaler med framför allt de övriga tekniska förvaltningarna i Tekniska Nämndhuset, vilket bland annat innebär att gemensamma kostnader för städning, reception, mötesrum m.m. delas mellan förvaltningarna.

5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

5.5.1 Nuläge 31 januari 2026

Miljöförvaltningen har sina lokaler i Tekniska Nämndhuset, tillsammans med de övriga tekniska förvaltningarna. Förvaltningen har 195 arbetsplatser fördelat på 2608 kvm, d.v.s. 13,4 kvm/arbetsplats. De nyrenoverade lokalerna uppfyller förvaltningens behov väl, och det finns för närvarande inga planer på att byta lokaler eller förändra den förhyrda ytan.

Totalgruppering	Area	Kapacitet arbetsplatser	Hyreskostnad	Summering
Administrativa lokaler	Area 2 617		Befintlig hyreskostnad 16 365 555	Hyreskostnad/area 6 254

5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden)

Inga förändringar är planerade under planeringsperioden.

5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden)

Inga förändringar är planerade under planeringsperioden.

6 Övriga redovisningar

6.1 Finansiering genom externa bidrag

Externfinansierade projekt stärker stadens förmåga att uppnå miljö- och klimatmål, liksom mål inom andra för staden viktiga verksamhetsområden. Förvaltningen upplever att konkurrensen om extern projektfinsiering hårdnat under senare år. Därför krävs noggranna strategiska överväganden innan beslut tas om att avsätta resurser för att ansöka om projektmedel, liksom säkerställande av förankring på ledningsnivå om deltagande hos andra verksamheter.

Miljöförvaltningen har för avsikt att öka andelen extern finansiering. Det gäller både inom verksamhetsområden som har respektive aldrig tidigare haft extern finansiering. En intern stödfunktion upprättas därför under 2026 för att underlätta arbetet. Ökad externfinansiering i staden kommer att öka behovet av att hantera juridiska frågor såsom avtal och överenskommelser. Förvaltningen ser därför ett ökat behov av stöd från stadsledningskontorets jurister gällande avtalsjuridik. Det är positivt att det stadscentrala stödet kopplat till att söka extern finansiering nu utvecklas till att omfatta både nationella- och internationella medel. Det är också av stor vikt att staden centralt kan bistå med operativt stöd till stadens övriga förvaltningar och bolag, i exempelvis ansökningsförfarandet. Det behöver även tydligare klargöras på vilket sätt ökad extern finansiering till välfärdsförvaltningarna och stadens stadsdelar kan möjliggöras.